

UN PAÍS DE PARAULES

*Saltant d'una travessa a l'altra**'Llanceu la creu'* aborda un procés catàrtic per alliberar-se de la teranyina d'hàbits i d'impotències

FRANCESC CALAFAT | 10 JUL 2013 - 16:21 CET

Archivado en: Literatura catalana Crítica literaria Crítica Comunidad Valenciana Literatura España Cultura

Carme Manuel pertany a una promoció de Filologia bastant potent, llicenciada l'any 1982. D'aquella collita han sorgit pocs creadors, però sí un grup d'estudiosos rellevants, com ara Carmen Morenilla, dedicada al món grec, Teresa Ferrer Valls, estudiosa del teatre espanyol dels segles XVI i XVII, Ferran Carbó especialista en poesia catalana contemporània. La mateixa Carme Manuel és experta en literatura nord-americana i, encara que s'estrena com a narradora ara, els tractes amb la creació, per la seua professió, són antics, no només com a estudiosa, sinó també com a traductora. En aquest àmbit, ha fet de tot. Tenen un interès especial les versions de clàssics moderns, com ara Emily Dickinson i Herman Melville, per posar-ne només dos noms emblemàtics. Amb els anys ha mostrat una tirada especial a donar veu a grups minoritaris, d'escriptors pertanyents a comunitats amb una història complicada, marcada, en alguns casos, per la tragèdia i per la voluntat de voler mantenir, contra tot pronòstic, una identitat cultural i literària. En aquesta línia, Carme Manuel ha transvasat al nostre idioma poesia gal·lesa del segle xx –juntament amb J. V. Garcia Raffi–, poesia de dones afroamericanes dels segles XIX i XX, un poeta d'origen indi, Gerald Vizenor, i el poeta *chicano* Nephtalí de León.

Amb *Llanceu la creu* accedim sense intermediaris a les paraules de la protagonista narradora. Un personatge que sempre viu amb l'ai al cor, a l'ombra poderosa o temerosa de la seua mare; encara que li havia permés viure plenament independent, no podia desempallegar-se de la seua irradiació. Quan falta, comprén que és el moment de fer un procés catàrtic per a poder alliberar-se no només del cordó familiar sinó també sentimental, de la teranyina d'hàbits i d'impotències que la coarten. És el moment de recapitular per a poder posar el motor en un punt mort i començar de nou, sense passat ni present. Per això, l'obra té, fins un cert punt, un aire circular.

Llanceu la creu

Carme Manuel

Editorial 3 i 4

València, 2013

123 pàgines.

Escoltem la seua veu, però a través seu accedim a altres veus: la de la mare, el pare, la germana, Eduard (la seua parella), els iaïos... La novel·la no s'organitza com una trama pautaada, sinó com una repesca dels moments significatius del passat i del present. Hi té un gran pes, ineludiblement, la infantesa, perquè es configura la mirada dels infants i es veu com obrin els ulls a un món primari, d'una banda, però de l'altra, a obsessions i regles sovint tortuoses i incomprendibles per a una xiqueta, els rols diferents que assumeixen els pares, un llarg etcètera. En aquest estadi, conviuen la mirada naïf de la xiqueta i l'acidesa de la narradora adulta. Conviuen així escenes delicades, líriques, al costat d'estampes o de comentaris gens bucòlics. Vista en conjunt, els fils de la història funcionen com una teranyina de la qual l'autora voldrà fugir.

El viatge al passat de la protagonista ens mostra una superposició de plans, on sobresurten el règim i les misèries del temps, però el llibre mostra unes altres realitats, com ara la de família de la protagonista, que hivernen en un món a part, i amb una llengua al marge de les conveccions, una vida informada a partir de succeïts, d'històries mig llegendes, dels successos que els contenen, de les experiències dels grans. Tot contat amb quatre pinzellades.

Això també ocorre en els espais on es mouen els protagonistes. Sabem que viuen a València, en una casa de camp, assetjats per l'asfalt i llepats per finques grans. Però no on i quan.

I aquesta és precisament la força de la novel·la: la veu –el seu gruix–, el to i l'estil. Una prosa elidida, elusiva que toca directament el cor de la narració i cerca el tall de la dicció i la perspicàcia del lector. La paraula vol ser neta, precisa, però fonda. Per aquest motiu, el recurs de l'oralitat hi porta molt de joc: veiem les onomatopeies i les repeticions, topetem amb les frases curtes, sovint situades en paràgrafs separats que busquen un ritme, però també amb un aire rotund i dur, o unes pautes repetitives determinades, que imposen una modulació de lletania.

Descaradament ens hem recreat en una part de la història; l'altra, l'haurà de completar el lector per a comprendre el sentit de les peces que hi falten. Esperem que l'autora, com se'ns diu al final de llibre, "llance la creu", llance les darreres reticències que li puguen restar sobre la condició de narradora, i explore les bones condicions que hi ha en una obra de més envergadura.

Sabem que viuen a València, en una casa de camp, assetjats per l'asfalt i llepats per finques grans